

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Muhakemesi Hukuku Final Sınavı
Soruları
İkinci Öğretim Öğrencileri İçin – 13 Mayıs 2019 – 16:30

Açıklamalar: Sınav süresi 2 saat 15 dakikadır. Tam tabaka ek kâğıt alabilirsiniz. Sınavın ilk 30 dakikası salondan çıkmanıza izin verilmeyecektir. Cevaplarınızı gerekçeli yazınız. Başarılar dileriz.

Olay

A, basın yayın işleri ile meşgul olan bir limitet şirketin hâkim ortağı ve imza yetkilisidir. Bir Pazar günü yarım kalan işleri tamamlamak için şirkete ait Beykoz'da bulunan matbaaya yanına oğlu 14 yaşındaki B'yi de alarak gider. Yazıcı ve baskı makinelerini hazırladıkları sırada baskı makinesinin birinin içinde 100 TL'lik bir banknot bulur. Durumdan şüphelenen A, matbaanın güvenlik kameralarını incelediğinde, matbaada çalışan C'nin makineyi akşam işten çıkarken alıp ertesi sabah geri getirdiğini, kayıtların tamamının incelenmesinden ise bu işin yaklaşık bir aydır devam ettiğini anlar. Şirketinin yasa gereği eski hükümlü çalıştırması zorunluluğu nedeniyle işe aldığı C'yi tazminatsız olarak işten çıkarmak için aradığı fırsatı bulan A, C ile görüşerek, istifa etmesi karşılığında paralarda sahtecilik suçundan ihbarda bulunmayacağı sözünü verir ve yaptığı bu görüşmeyi gizlice kaydeder. Ancak iş yerinden ayrılan C, ertesi hafta işe iade davası açar. Duruma sinirlenen A, ses kaydı ve parayı da C. Savcılığına teslim ederek A hakkında hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma ve paralarda sahtecilik iddiası ile ihbarda bulunur. Kaydı dinleyen C. Savcısı A hakkında şantaj; C hakkında ise paralarda sahtecilik ve hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçlarından soruşturma başlatır. Kolluk amirini arayarak A'nın ifadesinin alınmasını, A'nın şirketine ait matbaaya ilişkin araştırma yapmaları ve elde edecekleri delilleri toplamaları yönünde bir talimat verir. Kollukta ifadesini müdafî talep etmeksizin veren A, kolluk görevlileri ile birlikte işyerine gelir. Görevliler suça konu paranın basıldığı baskı makinesini incelemek ve mümkünse almak istediklerini A'ya söylerler. Ancak A, makinenin dijital bir baskı makinesi olduğu, bünyesinde barındırdığı program ve hafıza alanı sayesinde baskısını yaptığı evrakları kaydettiğini, yarım kalan işlerin cihazın hafızasında olduğunu, diğer makine de bozuk olduğundan, işlerinin aksayacağını söyler. Bunun üzerine makinenin hafızasını inceleyen kolluk amiri, hafızada 100 TL'lik ve 500 Avroluk banknotların görüntülerini tespit eder. Kolluk amirinin ısrarına dayanamayarak talebi kabul eden A, makineyi teslim eder.

1. A'nın matbaasındaki makinenin kolluk tarafından incelenmesi ve sonrasında alınarak adliyeye götürülmesi işlemlerinin hukuki niteliklerini tespit ediniz. İşlem hukuka uygun mudur? Cevabınız olumsuz ise bu işlemin ne şekilde gerçekleştirilmesi gerekirdi belirtiniz.

- A'nın matbaasındaki makinenin incelenmesi, dijital hafıza barındırması nedeniyle bilgisayar kütüklerinde **arama** hükümlerine tabidir. Bir suç işlendiğine dair kuvvetli şüphe ve başka şekilde delil elde etme imkânının bulunmaması halinde hâkim tarafından, gecikmesinde sakınca bulunan bir hal varsa C. Savcısı tarafından şüphelinin kullandığı bilgisayar ve kütüklerinde arama yapılmasına karar verilebilir. Dolayısıyla mülkiyetin başkasında olmasının bir önemi yoktur.
- C. Savcısı tarafından verilen talimat yazılı olmalıdır ve 24 saat içinde hâkim onayına sunulur. Olayda savcının yazılı emri olmadığı için işlem hukuka aykırı olacaktır. Kişinin rızasının olduğu düşünülebilirse de şüphelinin bu noktada rızasının geçeli olmayacağı kabul edildiğinden A'nın rıza göstermesinin bir önemi olmayacaktır.
- Makinenin adliyeye götürülmesi elkoyma tedbiridir. Ancak makinenin dijital hafıza içermesi nedeniyle adi elkoyma değil bilgisayar ve kütüklerinde elkoyma hükümleri uygulanacaktır. Bilgisayar ve kütüklerinde elkoyma işlemi sistemdeki verilerin yedeklenmesi suretiyle yapılır. Araç ve gereçlere elkonması ancak şifrenin çözülememesi gibi teknik aksaklıklar varsa söz konusu olabilir. Olayda ise herhangi bir teknik aksaklık olmamasına rağmen doğrudan makineye el konulmuştur. Yapılan bu işlem hukuka aykırıdır. Kolluğun yapması gereken sistemdeki verilerin yedeklemesini yapmaktır.

Makinenin dijital hafızasındaki geçmişi inceleyen C. Savcısı A'nın da bu işle ilişkili olabileceği şüphesini duyar. Mali Suçlar Araştırma Kuruluna (MASAK) yazdığı bir yazıda A'nın ve şirketinin mali durumunun incelenerek şirket mal varlığı ile gelirinin orantılı olup olmadığını saptanmasını ister. Ayrıca telefonları kapalı olan ve bir türlü ulaşamadığı C'ye yönelik yakalama emri çıkarır.

MASAK'tan gelen cevabi yazıda şirketin gelirleri bakımından bir anormallik olmadığı ancak A'nın harcamalarının geliri ile orantılı olmadığı yönünde tespit yapılır. Bunun üzerine C. Savcısı A'ya ait şirketin tüm varlığına el konması yönünde yetkili mercie başvurarak bir karar alır. Karar kapsamında A'ya ait şirket hisseleri, şirkete ait taşınır taşınmaz mallar ve banka hesaplarındaki para ile üçüncü kişilerdeki alacaklarına el konmasına karar verilir. Durumdan el koyma kararı üzerine haberdar olan A'nın eşi ve şirketin diğer ortağı D, olayla kendisinin bir ilgisinin bulunmadığını ancak kendisinin de bu işlemlerden zarar gördüğünü belirterek, kararın kaldırılması yönünde bir dilekçe ile C. Savcılığına başvurursa da C. Savcısından kendisinin soruşturma ile bir ilgisinin olmadığı cevabını alır.

2. C. Savcısının talebi üzerine verilen ve şirketin tüm varlığına el konmasına ilişkin kararın hukuki niteliğini tespit ediniz. Karar hangi merci tarafından verilmiştir. D'nin verilen karara karşı bir başvuru imkânı var mıdır? C. Savcısının cevabını da dikkate alarak değerlendiriniz.

- Şirketin tüm varlığına el konmasına ilişkin kararın hukuki niteliği taşınmaz, hak ve alacaklara el koymadır. Soruşturma veya kovuşturma konusu suçun işlendiğine ve bu suçlardan elde edildiğine dair somut delillere dayanan kuvvetli şüphe bulunması durumundan şüpheli veya sanığa ait taşınmazlara, hak ve alacaklara el konulabilir.
- Bu tedbirin konusu, şüpheli veya sanığa ait malvarlığı değerleridir. Tüzel kişi şirketin şüpheli veya sanık olması kabul edilmediğinden, şirkete ait malvarlığı değerlerine yönelik bu tedbirin uygulanması mümkün değildir. Söz konusu tedbir uygulanırken yalnızca şüphelinin şirketteki ortaklık paylarına el konulabilir.
- Karar, vermeye yetkili merci soruşturma aşamasında sulh ceza hâkimi kovuşturma aşamasında mahkemedir. Olayda soruşturma aşamasında olduğundan sulh ceza hâkimi karar vermiştir.
- CMK'nun 128. maddesinde elkoyma bakımından özel bir başvuru düzenlenmemiş olsa da, basit elkoymaya ilişkin başvuru yolları, bu tedbir bakımında da geçerlidir. Elkoyma tedbirine karşı ilgililer, karara karşı karar veren merciden kararın kaldırılmasını ve elkoyma konusu eşya ve değerlerin kendilerine iadesini soruşturma ve kovuşturmanın her aşamasında isteyebilirler. Bu talebin reddi kararına karşı da itiraz yoluna başvurabilirler. D de şüpheli olmasa bile elkoyma kararından kendi ortaklık payları bakımından etkilendiğinden kararın kaldırılmasını talep edebilecektir.
- C. Savcısı tutuklama dahil soruşturma evresinde tatbik edilen tüm tedbirler bakımından tedbirin gereksiz olduğu düşüncesinde ise tedbire son vermek yetkisini haizdir. Bu nedenle D'nin talebine karşı kendisi ile bir ilgisinin olmadığını söylemesi yerinde değildir. C. Savcısı bu talebi yerinde görüp tedbire son verebileceği gibi, eğer kendisi yerinde görmüyorsa kararı veren mercie yönlendirerek (CMK'nun 264. maddesi kıyasıyla) D'nin başvurusu hakkında sulh ceza hakimi tarafından bir karar verilmesini temin edebilir.

Soruşturmayı sürdüren C. Savcısı A'nın ilk ifadesinde, C ile yaptığı görüşmede oğlu B'nin de orada bulunduğu ilişkin beyanından hareketle kolluk birimlerine B'nin tanık sıfatıyla ifadesinin alınması talimatını verir. A ve B'yi alışverişten eve giderken gören kolluk görevlisi ifadesine başvurulmak üzere karakola gelmeleri gerektiğini söyler. A, oğlunun olayla bir ilgisinin olmadığını, ayrıca böyle bir davet usulü de olmadığını söylese de, kolluk görevlisi zor kullanma yetkisinin bulunduğu bahisle B'yi karakola götürür. A'nın kendisinin de hazır bulunmak istediği, bir avukat görevlendirilmesi yönündeki talepleri, tanıklara avukat görevlendirilmesi gibi bir usulün bulunmadığı gerekçesi ile dinlenmez. B, ifadesinde babası ile birlikte parayı buldukları gün yaşadıkları olayları ayrıntılı olarak anlatır.

3. Kolluk görevlisinin B'nin dinlenmesi için yaptığı davetin bildirim şeklini tespit ediniz. Bu biçimde bir bildirim hukuka uygun mudur? Kolluk görevlisinin zor kullanma yetkisinden bahisle B'yi karakola gelmeye mecbur etmesi hukuka uygun mudur? A'nın avukat bulundurulması ve kendisinin de hazır bulunmak istemesi şeklindeki talepleri ve kolluk görevlilerinin cevaplarını, B'nin dinlenmesi usulünü değerlendiriniz. Bu davet ve işlemler C. Savcısı tarafından yapılsaydı cevabınız değişir miydi?

- Kolluğun PVSK m. 15 kapsamında soruşturma işlemleri sırasında ifadesinin alınması gereken kişileri sözlü olarak çağırma yetkisi bulunmaktadır. Olayda da kolluğun bu yetkisini kullandığı görülmektedir. Bu nedenle kolluk görevlisinin sözlü olarak yaptığı davet hukuka uygundur.
- Kolluğun, bir suçun tespiti veya aydınlatılmasına yönelik olarak, müşteki ve suçtan zarar gören ile suç işleme şüphesi altında bulunmayan diğer kişileri dinleme ve tutanağa geçirme suretiyle bilgi alma yetkisi bulunmaktadır. Ancak bu dinleme bir tanık dinleme niteliğinde değildir. Ancak tanık ifadesi yalnızca C. Savcısı, hâkim veya mahkeme önünde dinlenebileceğinden, B'nin kolluk marifetiyle ifadesinin alınması da kolluğun bilgi alması kapsamındadır.
- Bilgi alma işleminin gerçekleştirilmesi amacıyla davet edilen kişinin gelmemesi halinde kolluğun zor kullanma yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla olayda B'nin babasının buna karşı çıkması üzerine kolluğun zorla karakola götürmesi işlemi hukuka uygun değildir.
- Tanık dinlenirken avukat veya kanuni temsilci bulundurulmasını gerektiren bir husus kanunda öngörülmediğinden kolluğun verdiği cevapta bir isabetsizlik bulunmamaktadır.
- Ancak B, A'nın oğlu olduğundan tanıklıktan çekinebilecek kişiler arasındadır. Tanıklıktan çekinebilecek kişiler dinlenirken çekinme haklarının olduğu kendilerine hatırlatılmalıdır. Olayda bu hakkın hatırlatılmayarak B'nin dinlenmesi de hukuka aykırıdır.
- Davet ve işlemler C. Savcısı tarafından gerçekleşseydi hukuka aykırılık söz konusu olmayacaktı. Zira usulüne uygun çağırılmasına rağmen mazeretsiz olarak gelmeyen kişiler ifadesi alınmak üzere C. Savcısının talimatıyla kolluk tarafından zorla getirilebilir. Ayrıca tanık dinleme yetkisi hâkim ve savcıya aittir.

Soruşturmayı tamamlayan C. Savcısı henüz C'nin yakalanamamış ve ifadesi alınmamış olmasına rağmen A hakkında paralarda sahtecilik ve şantaj, C hakkında hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma ve paralarda sahtecilik suçlarından düzenlediği iddianameyi İstanbul Anadolu Ağır Ceza Mahkemesine sunar. Ayrıca iddianamede şirkete ait daha önce alınmış matbaa makinelerinin de müsaderesi talep edilir. Mahkeme iddianamenin değerlendirilmesi sonucunda C'nin sabıka kaydına göre daha önce terör örgütü üyeliği ve aynı suçtan hükümlü olduğu, C'nin terör bağlantısının da araştırılması gerektiği, elde edilen para üzerinde sahtelik konusunda herhangi bir teknik inceleme yapılmadığı, şüpheli C'nin ifadesinin alınmamış olmasını, ayrıca isnat edilen suçların tamamının asliye ceza mahkemesinin görev alanına girdiğini belirterek iade eder. C. Savcısını buna karşı yaptığı kanun yolu başvurusu üzerine merci iade nedenlerinin kısmen hukuka aykırı olduğu sonucuna ulaşarak itirazı kısmen kabul eder. C. Savcısı kaldırılmayan iade nedenlerini dikkate alarak yeniden iddianame düzenler ve iddianame mahkeme tarafından kabul edilir.

4. İstanbul Anadolu Ağır Ceza Mahkemesinin ortaya koyduğu iade nedenlerini ayrı ayrı değerlendiriniz? C. Savcısının yaptığı kanun yolu başvurusunu ve olaydaki kısmen kabul kararını değerlendiriniz?

- İddianamenin iadesi nedenleri sınırlı olarak kanunda sayılmıştır. Buna göre iade nedenleri;
 - İddianamenin 170. Maddeye aykırı düzenlenmiş olması,
 - Suçun sübutuna etki edeceği mutlak sayılan delilin toplanmamış olması ve
 - Önödeme veya uzlaşmanın bunlara tabi suçlar bakımından uygulanmamış olmasıdır.
- Olayda terör bağlantısının araştırılmamış olmasının sayılan nedenler kapsamında değerlendirilemeyeceği dolayısıyla bir iade nedeni olmadığı söylenmelidir.
- Sahte paralara üzerinde teknik inceleme yapılmamış olması suçun sübutuna mutlak surette etki edecek bir delil olduğu için bu nedenle iddianamenin iade edilmesi mümkündür.
- Şüphelinin ifadesinin alınmamış olması hallerinde Yargıtay suç vasfına göre bir ayırım yapmaktadır. İfadenin alınmamış olmasını suçun sübutu bakımından mutlak bir delil olarak nitelendirdiği durumlarda iade nedeni sayarken bu ölçüde önemli olmadığı suçlarda ise bir iade nedeni olarak görmemektedir. Somut olayda isnat paralarda sahtecilik suçu olduğundan ve sübut bakımından ifadenin mutlak bir delil olarak nitelendirilmesi mümkün olmadığından, ifadenin alınmamış olması iade nedeni kabul edilmeyecektir.

- Görevsizlik ise tek başına bir iade nedeni sayılmamaktadır. Ancak Yargıtay görevsizliğin çok açıkça anlaşıldığı hallerde iddianamenin iade edilebileceği görüşündedir. Olayda iddianamede isnat edilen her iki suç da suç vasfı gereği asliye ceza mahkemesinin görev alanına giriyorsa iade nedeni yerindedir.
- İade kararlarına karşı C. Savcısı itiraz edebilir.
- İtiraz yerinde görülürse merci itiraz konusu hakkında da karar verir. Dolayısıyla itiraz merciinin iade nedenlerinin kısmen hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle sadece o kısım bakımından itirazı kabul etmesi mümkündür.

Duruşma öncesinde C, bir botla Yunanistan'a geçmeye çalışırken kolluk görevlileri tarafından yakalanır. 24 saat içinde İstanbul'a getirilerek İstanbul Anadolu Ağır Ceza Mahkemesinde sorgusu yapılır ve tutuklanmasına karar verilir. Belirlenen duruşma günü sanıklar A ve C ile tanık olarak çağrılan B hazır bulunur. Duruşmaya gelen şirketin diğer ortağı D de bir dilekçe sunarak, iddianamede kendi ortağı olduğu şirkete yönelik talepler de olduğunu, bu nedenle şirket adına davayı takip etmek isteğini belirtse de Mahkeme başkanı A'nın zaten sanık olduğu gerekçesi ile reddeder. A sorgusunda suçlamaları kabul etmez. Kollukta alınan ilk ifadesinin Mahkeme başkanı tarafından okunmak istenmesi üzerine müdafî söz alarak, söz konusu ifadenin şantaj suçundan alındığını, paralarda sahtecilik bakımından A'nın müşteki sıfatıyla ifade verdiğini ve dikkate alınmaması gerektiğini ileri sürse de ifade okunur. C paralarda sahtecilik iddiası ile bir ilgisinin olmadığını, sadece ek gelir için fason baskı işleri yaptığını ve baskı makinesini bu nedenle aldığını söyler. Tanık B'nin dinlenmesine geçildiğinde B, heyecanlanarak kekeleye başlar. Babasından çekindiğini düşünen mahkeme başkanı A'nın salondan çıkarılmasına karar verir. A'nın yokluğunda B'nin ifadesi alınır, ifadesi sonrasında kollukta alınan ifade de okunur. A'nın Müdafî M, oturumun sonunda şirket mal varlığına yönelik MASAK'tan alınan raporun mahkeme tarafından esas alınmaması gerektiğini, ayrıca soruşturma evresinde ele geçen paraya ilişkin incelemenin emekli banka müdürü bilirkişiye yaptırıldığını, bunun hukuka aykırı olduğunu ileri sürer. Ancak bu talepleri mahkeme tarafından kabul görmez.

5. D'nin talebi ve mahkemenin ret gerekçesi yerinde midir? Cevabınız olumsuzsa Mahkemenin bu durumda nasıl hareket etmesi gerekir? Müdafin A'nın paralarda sahtecilik konusunda verdiği ilk ifadesinin okunmaması gerektiği yönündeki iddiasını gerekçesini de dikkate alarak değerlendiriniz. B'nin dinlenmesi sırasında mahkeme tarafından tatbik edilen usul hukuka uygun mudur? Müdafî M'nin MASAK raporu ve para üzerinde inceleme yapan bilirkişiye ilişkin iddiaları yerinde midir?

- D katılma talebinde bulunmuştur. Katılma talebinde bulunabilecek kişiler mağdur, suçtan zarar gören gerçek ve tüzel kişiler ile malen sorumlu olanlardır. Ayrıca tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlardan dolayı yapılan kovuşturmada tüzel kişinin organ veya temsilcisi katılan sıfatıyla duruşmaya kabul edilir.
- Olayda D şirketin temsilcisi olmadığından katılma talebinin reddi gerekmektedir.
- Sanığın önceki ifadesinin okunması ancak arada çelişki bulunması halinde ve kolluk tarafından alınan ifadesinde müdafinin hazır bulunması halinde söz konusu olabilir. Farklı bir suça ilişkin de olsa önceki ifadenin okunması mümkündür. Dolayısıyla olayda şantaj suçuna yönelik alınmış olan ilk ifadenin okunması da mümkün olursa da A'nın kollukta verilen ifadesinde müdafî olmaması nedeniyle, A'nın bu ifadesini kabul etmemesi durumunda hükme esas alınması ve dolayısıyla okunması hukuka aykırıdır.
- Sanığın yüzüne karşı bir tanığın gerçeği söylemeyeceğinden endişe edilirse mahkeme, dinleme sırasında sanığın mahkeme salonundan çıkarılmasına karar verebilir. Dolayısıyla B'nin babası varken doğru ifade veremeyeceğinden şüphelenen mahkeme başkanının A'yı salondan çıkarması hukuka uygundur.
- MASAK'tan alınan rapor taşınmaz hak ve alacaklara el koyma tedbirinin uygulanabilmesi için alınması zorunlu olan bir rapordur ve teknik olarak bir bilirkişi incelemesi niteliğindedir. Söz konusu tespitlerin hükme de esas alınması söz konusu olduğunda, CMK'nun bilirkişiye ilişkin hükümleri MASAK ve hazırlanan görüş bakımından da uygulanmalıdır.
- Çözümü teknik bir uzmanlığı gerektiren bir hususlarda bilirkişi görüşüne başvurulabilir. Ancak bilirkişinin tarafsız ve bağımsız olması gerekir. Olayda ise

görüşüne başvuru MASAK'ın yürütmeye bağlı olması nedeniyle bağımsızlık ve tarafsızlık bakımından hazırlanan raporun hükme esas alınması yerinde değildir. Bu nedenle müdafilerin mahkeme tarafından yeniden bilirkişi görüşüne başvurulması yönünde görüşü yerindedir.

- CMK'nun 73/1 gereği Para ve Devlet tarafından çıkarılan tahvil ve Hazine bonusu gibi değerler üzerinde işlenen sahtecilik suçlarında, elkonulan para ve değerlerin hepsi, bunların asıllarını tedavüle çıkaran kurumların merkez veya taşra birimlerine incelettirilir. Olayda ise emekli banka müdürü bilirkişiye incelettirme yapıldığından hukuka aykırılık söz konusudur.

Duruşmanın sonunda Mahkeme, A'nın paralarda sahtecilik suçundan beraatına, şantaj suçundan 3 ay hapis cezasına ve bu cezanın 1.800 TL adli para cezasına çevrilmesine, sanık C'nin hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçundan 4 yıl, paralarda sahtecilik suçundan ise 6 yıl hapis cezası ile cezalandırılmalarına, suçta kullanılan şirkete ait baskı makinesinin müsaderesine karar verir. Hükme karşı C. Savcısı A'nın paralarda sahtecilikten mahkûm edilmesi gerektiği gerekçesi ile sanık aleyhine, C'nin ise hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçundan alt sınırdan ayrılmasının hukuka aykırı olduğu gerekçesi ile lehe istinaf kanun yoluna başvurur. A'nın müdafii hem şantaj suçundan verilen mahkûmiyet kararının hukuka aykırı olduğu gerekçesi ile hem de şirkete ait baskı makinesinin müsaderesine ilişkin karara karşı, C'nin müdafii ise her iki suçtan verilen mahkûmiyet kararına karşı kanun yoluna başvurur. İstanbul Anadolu Ağır Ceza Mahkemesi A'nın müdafininin şantaj suçundan verilen karara karşı yaptığı başvuruyu kararın 3000 TL'nin altında kaldığı gerekçesi ile usulden reddeder. BAM ceza dairesi tarafından yapılan inceleme sonucunda kararın hukuka uygun olduğu sonucuna ulaşılarak istinaf başvurularının esastan reddine karar verilir. BAM C. Savcısı verilen esas ret kararının hukuka aykırı olduğu gerekçesi ile yeniden daireye başvursa da bu başvurusu kısmen usulden kısmen ise esastan reddedilir. Verilen karara karşı sadece C'nin müdafileri temyiz yoluna başvururlar. Başvuruda müvekkilleri hakkında hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçundan Mahkemenin alt sınırdan gerekçe gösterilmeksizin ayrıldığını, paralarda sahtecilik suçu bakımından ise bilirkişi incelemesinin hukuka aykırı olduğunu, bu nedenle de tesis edilen hükmün hukuka aykırı olduğunu belirtir. Yargıtay ceza dairesi hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçundan yapılan başvuruyu usulden reddederken, paralarda sahtecilik bakımından gösterilen nedeni yerinde bulur. Buna ek olarak hükmün müsadere bakımından hukuka aykırı olduğunu da belirtir.

6. A'nın müdafininin şantaj suçu bakımından verilen mahkûmiyet kararına karşı yaptığı istinaf başvurusunun usulden reddi kararı hukuka uygun mudur? Neden? Bu karara karşı A'nın veya müdafininin başvurabileceği bir yol var mıdır? BAM C. Savcısının BAM Ceza Dairesine yeniden başvurusu ve bu başvurunun kısmen usulden kısmen esastan reddi ne anlama gelmektedir? Kısaca açıklayınız. Yargıtay Ceza Dairesinin bozma kararında müsadereye ilişkin değerlendirme yapması mümkün müdür? Açıklayınız.

- İstinaf başvurusu kendisine gelen mahkeme önce başvuruyu usulden değerlendirir. Bu değerlendirmede süresinde başvurunun yapıp yapılmadığı, başvuranın hakkı olup olmadığı ve hükmün istinafa tabi olup olmadığı değerlendirilir. Mahkeme başvurusunu istinafa tabi olmadığı gerekçesiyle reddetmiştir. Ancak İstinaf yoluna başvurulamayacak olan hüküm doğrudan verilen 3000 liraya kadar olan adli para cezalarıdır. Hapis cezasından çevrilen adli para cezalarına karşı miktarı ne olursa olsun istinafa başvurulabilir. Dolayısıyla mahkemenin verdiği usulden ret kararı hukuka aykırıdır. Bu karara karşı A veya müdafii yedi gün içerisinde BAM'a başvurarak bu hususta karar vermesini isteyebilirler.
- BAM C. Savcısının BAM Ceza Dairesine başvurusu olağanüstü kanun yollarından BAM C. Başsavcılığının itirazıdır. BAM dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı başsavcının itiraz yetkisi bulunmaktadır. Olayda C bakımından güveni kötüye kullanmadan verilen 4 yıllık hapis cezası ve A bakımından parada sahtecilikten verilen beraat kararı kesinleşmiştir. C. Savcısının bu kararlara karşı olağanüstü itiraz yolunu işletmesi mümkündür. Dolayısıyla bu başvuru daire tarafından esastan incelenerek karara bağlanmak, kabul veya esastan red yönünde karar verilmek durumundadır.

- Başvurunun kısmen usulden reddedilmesinin nedeni C bakımından parada sahtecilik suçundan verilen 6 yıllık cezanın kesinleşmemiş olmasıdır. Henüz temyiz yolu açık olan kararlara karşı olağanüstü itiraz yolu işletilemez. Bu nedenle bu başvurunun daire tarafından usulden reddedilmesi gerekmektedir.
- Temyiz incelemesinde Yargıtay kural olarak başvuruda belirtilen sebeplerle bağlıdır. Ancak hüküm dilekçede belirtilen sebeplerle bozulursa Yargıtay dilekçede gösterilmemiş olsa dahi tespit ettiği diğer hukuka aykırılıkları da ilamda gösterir. Bu nedenle olayda Yargıtay'ın müsadereye ilişkin değerlendirme yapması mümkündür.

Yargıtay Ceza Dairesinin bozma kararı İstanbul Anadolu Ağır Ceza Mahkemesine gönderilir. Mahkeme bozmaya uyma yönünde karar verdikten sonra yeniden duruşma günü belirleyerek tekrar bilirkişi incelemesi yapılmasına gerek görmez. Yaptığı yeni yargılamada sanık C'nin cezasını 5 yıla indirir. Şirket avukatlarının Yargıtay Ceza Dairesinin kararında müsadereye hukuka aykırı olduğu yönündeki tespitini gerekçe göstererek kendileri bakımından da hükmün yeniden ele alınması talebini de kabul ederek müsadereye tabi tutulan eşyanın iadesine karar verir.

7. İstanbul Anadolu Ağır Ceza Mahkemesinin bozma sonrasında verdiği yeni hüküm hukuka uygun mudur Değerlendiriniz.

- Yargıtay'ın bozma kararı üzerine dosya kendisine gelen ilk derece mahkemesi, bozmadan sonra serbestlik ilkesi gereğince kural olarak ne Yargıtay'ın kararıyla ne de kendi verdiği ilk kararla bağlıdır. Dolayısıyla mahkemenin yepyeni bir karar vermesi mümkündür.
- Bunun istisnalarından biri aleyhe cezayı ağırlaştırma yasağıdır. Sanık aleyhine temyiz başvurusu olmadığı sürece yeni verilecek ceza ilk cezadan fazla olamaz. Olayda sanığın cezası zaten indirilmiştir. Hukuka uygundur. Yine bozmadan sonra serbestlik ilkesi gereği mahkemenin müsadere edilen eşyanın iadesine karar vermesi mümkündür.
- Bozmadan sonra serbestlik ilkesinin istisnalarından bir diğeri de Yargıtay'ın belli bir eksiklik nedeniyle hükmü bozmasıdır. Bu hallerde dosya kendisine gelen mahkeme bu eksikliği gidermek zorundadır. Olayda Yargıtay dosyayı bilirkişi incelemesinin hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle bozduğu için mahkemenin yeniden bir bilirkişi incelemesi yaptırması gerekmektedir. Bu incelemenin yapılmaması hukuka aykırıdır.

Hükmün kesinleşmesinin ardından C, tekrar cezaevine girer. Cezasının henüz ilk aylarındayken hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçu uzlaştırma kapsamına alınır. Bunun üzerine C'nin müdafileri Mahkemeye başvurarak yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunurlar. Ancak talep usulden reddedilir. Bu karara karşı yapılan kanun yolu başvurusu da reddedilir.

8. Hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçunun uzlaştırma kapsamına alınması üzerine müdafiler tarafından başvuru kanun yolu sizce yerinde midir? Siz söz konusu Mahkemede görev yapıyor olsaydınız, yerleşik Yargıtay uygulamasını da dikkate alarak nasıl hareket edebilirdiniz?

- Yargılamanın yenilenmesi sebepleri kanunda sınırlı olarak sayılmıştır. Bunlar yeni vakıa veya delilin ortaya çıkması, hükmün dayandığı belgelerden birinin sahteliğinin anlaşılması gibi ispata ilişkin nedenlerdir. Kanun değişikliği bir yargılamanın yenilenmesi nedeni değildir. Bu nedenle başvuru kanun yolu yerinde değildir.
- Yargıtay uzlaştırmanın bir muhakeme hukuku kurumu olduğunu kabul etmekle birlikte maddi ceza hukuku bakımından da sonuçlar doğurduğu gerekçesiyle lehe kanun hükümlerinin geçmişe uygulanması gerektiğini belirtmektedir. Bu nedenle lehe kanun hükümlerinin geçmişe (kesinleşmiş hükümlere) uygulanmasına ilişkin yürürlük Kanununun 9. maddesinde düzenlenen yol işletilmelidir.
- Bu yol gereği, müdafiler hükmü veren mahkemeye başvurarak tesis edilen hükmün yeni düzenleme karşısında yeniden ele alınmasını ve karar verilmesini talep etmeli, mahkeme de kovuşturma evresindeki uzlaştırma hükümlerine göre uzlaştırma işlemlerini gerçekleştirmelidir.

Metin Sorusu

9. Anayasanın 19. Maddesinde düzenlenen kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı bakımından ceza muhakemesi hukukumuzda gözaltına alma ve tutuklama koruma tedbirlerini, Anayasa Mahkemesinin konuya ilişkin içtihatları ve son dönem kanun değişikliklerini de dikkate alarak değerlendiriniz.

- Kanunda gösterilen istisnalar dışında kimse hürriyetinden yoksun bırakılamaz. Tutuklama ve gözaltı tedbirleri de kanunda gösterilen istisnalardandır.
- Tutuklama ancak tutuklama sebeplerinin varlığı halinde hâkim kararıyla gerçekleştirilebilir.
- Tutuklama kararı gerekçeli olmalıdır. Tutuklamaya ilişkin kararlarda kuvvetli suç şüphesini, tutuklama nedenlerini varlığını ve tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunu gösteren deliller somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça gösterilir. Ancak gerekçe kanun maddelerinin aynen tekrar edilmesi şeklinde olmamalıdır.
- Tutuklamada ölçülülük bir anayasal koşuldur. (AY m 13). Bu nedenle tutuklamanın ölçülü olup olmadığı gerek objektif ölçütlere göre gerekse tutuklananın subjektif durumuna göre (hastalık, milletvekilliği vs) göre değerlendirilmelidir.
- Tutuklama kararlarına itiraz edilebilir. Tutuklanan kişiler soruşturma ve kovuşturma aşamalarında serbest bırakılmayı isteyebilirler.
- Tutuklama denetimi etkili bir biçimde yapılmalıdır. Denetimlerin usulen ve şablon gerekçelerle yapılması gerekçeli karar hakkının ihlalidir. Bu denetimde çelişmeli yargı ve silahların eşitliği ilkelerine riayet edilmelidir.
- Tutukluluk süresi Ağır ceza mahkemesinin görevine girmeyen işlerde en çok bir yıldır ve 6 ay uzatılabilir, giren işlerde iki yıldır ve üç yıl daha uzatılabilir. Devlete karşı suçlar ile terör suçlarında ise uzatma süresi 5 yılı geçemez.
- Tutukluluk için getirilen üst sınırlar ancak makul sürenin aşılmadığı hallerde uygulanabilir. Tutuklama ancak makul süre tatbik edilebilen bir tedbirdir. Makul süre her somut olayda dosyanın kapsamı, şüpheli sanık sayısı ve delil durumuna göre karar verilmelidir. Tedbirin bu ölçütlere göre makul süreyi aştığı durumlarda, tutuklama anayasaya aykırı hale gelmektedir.
- Gözaltına alma somut delillerin varlığı ve soruşturma yönünden zorunlu olmasına bağlıdır.
- Gözaltı süresi yol süresi hariç yakalama anından itibaren 24 saati geçemez. Yol süresi 12 saatten fazla olamaz.
- Suçüstü hâlleriyle sınırlı olmak kaydıyla; kişi hakkında kanunda belirtilen suçlarda mülki amirlerce belirlenecek kolluk amirleri tarafından yirmi dört saate kadar, şiddet olaylarının yaygınlaşarak kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasına yol açabilecek toplumsal olaylar sırasında ve toplu olarak işlenen suçlarda kırk sekiz saate kadar gözaltına alınma kararı verilebilir.
- Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlarda gözaltı süreleri bireysel suçlarda yol süresi hariç 48 saat, toplu suçlarda ise 4 gündür.